

Ehdotus Säteilyturvakeskuksen määräykseksi työperäisen altistuksen selvittämisestä, arvioinnista ja seurannasta

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Säteilylain (859/2018) 88 §:n 3 momentin, 89 §:n 3 momentin, 92 §:n 6 momentin, 101 §:n 3 momentin ja 131 §:n 5 momentin nojalla säädetään Säteilyturvakeskuksen määräyksestä työntekijään kohdistuvan säteilyaltistuksen selvittämisestä, altistusolosuhteiden tarkkailusta, henkilökohtaisesta annostarkkailusta ja annostarkkailun tulosten ilmoittamisesta työntekijöiden annosrekisteriin.

Määräys vastaa sisällöltään 15.12.2018 voimaan tullutta Säteilyturvakeskuksen määräystä työperäisen altistuksen selvittämisestä, arvioinnista ja seurannasta STUK S/1/2018.

Yleiset perustelut

1. Johdanto

Uusi säteilylaki (859/2018) tuli voimaan 15.12.2018.

2. Nykytila

Säteilylain (859/2018) 88 §:n 3 momentin, 89 §:n 3 momentin, 92 §:n 6 momentin, 101 §:n 3 momentin ja 131 §:n 5 momentin nojalla säädetään Säteilyturvakeskuksen määräyksestä työntekijään kohdistuvan säteilyaltistuksen selvittämisestä, altistusolosuhteiden tarkkailusta, henkilökohtaisesta annostarkkailusta ja annostarkkailun tulosten ilmoittamisesta työntekijöiden annosrekisteriin.

3. Keskeiset tavoitteet ja ehdotukset

Keskeisenä tavoitteena on saattaa altistusolosuhteiden tarkkailua, henkilökohtaista annostarkkailua ja tulosten ilmoittamista koskeva määräys vastaamaan uuden säteilylain säädöksiä. Määräyksestä poistettaisiin perusteettomana vaatimus henkilökohtaisen annosmittarin käyttämisestä, josta säädetään ylemmillä säädöstuoilla: säteilylaissa ja ionisoivasta säteilystä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1034/2018).

4. Esityksen vaikutukset

Määräyksessä esitetyillä vaatimuksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia nykytilaan verrattuna.

5. Määräyksen valmistelu

Esitys määräykseksi työntekijään kohdistuva säteilyaltistuksen selvittämisestä, altistusolosuhteiden tarkkailusta, henkilökohtaisesta annostarkkailusta ja tulosten ilmoittamisesta valmisteltiin Säteilyturvakeskuksessa.

Esitys oli lausunnolla 21.12.2020–31.1.2021 välisen ajan. Lausuntoja pyydettiin keskeisiltä viranomaisilta, järjestöiltä ja toiminnanharjoittajilta (liite 2). Lausuntoja saatiin yhteensä xx kappaletta.

Määräys on ilmoitettu komissiolle Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

6. Määräyksen voimaantulo

Määräys tulisi voimaan 1.4.2021.

Yksityiskohtaiset perustelut

12 § Säteilyhälyttimen tai hälyttävän säteilymittarin käyttäminen

Pykälän määräys annetaan säteilylain 88 §:n 3 momentin valtuuden nojalla.

Pykälän *1 momentissa* määrättäisiin, että säteilyhälytintä tai hälyttävää säteilymittaria olisi käytettävä työssä, jossa työntekijälle voi aiheutua äkillisesti suuri säteilyannos.

Momentissa ollut viittaus siitä, että säteilyhälytintä tai hälyttävää säteilymittaria olisi käytettävä ”*henkilökohtaisen annosmittarin lisäksi*” poistettaisiin, koska henkilökohtaisen annosmittarin käyttämisestä säädetään säteilylain 92 §:n 3 momentissa. Vaatimus säteilyhälyttimen tai säteilymittarin käytöstä säilyisi muilta osin entisenlaisena. Muutoksella ei siten ole vaikutusta henkilökohtaisen annosmittarin ja säteilyhälyttimen tai hälyttävän säteilymittarin käyttötarpeeseen.

Neuvoston direktiivi 2013/59/Euratom (32013L0059); EUVL L 13, 17.1.2014, s. 1 Ilmoitettu komissiolle Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

Viiteluettelo

1. Neuvoston direktiivi 2013/59/EURATOM, annettu 5 päivänä joulukuuta 2013, turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi ja direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta.

Liite 1 Säteilylain määräystä koskevat säännökset

88 §

Työntekijöiden säteilysuojelun järjestäminen

Säteilytyöntekijöiden säteilysuojelu on järjestettävä tässä luvussa säädetyllä tavalla. Muiden työntekijöiden suojeluun sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään väestön säteilysuojelusta, jollei toisin säädetä.

Toiminnanharjoittaja ja ulkopuolisen työntekijän työnantaja ovat vastuussa säteilytoimintaan osallistuvien työntekijöidensä säteilysuojelusta 102—104 §:ssä säädetyn vastuunjaon mukaan. Ulkopuolisilla työntekijöillä on oltava samantasoinen suojelu kuin omilla työntekijöillä.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset työntekijän suojelusta säteilytoiminnassa.

89 §

Selvitysvelvollisuus

Turvallisuuspäätös edellyttävässä toiminnassa on ennen työn aloittamista arvioitava työntekijään kohdistuva säteilyaltistus ja keinot sen vähentämiseksi. Arviointia on tarkistettava, jos toiminnassa tapahtuu työperäiseen altistukseen vaikuttavia muutoksia.

Lisäksi ennen säteilytyön aloittamista on selvitettävä työntekijän aiempi työperäinen altistus.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkemmat määräykset säteilyaltistuksen selvittämisestä ja arvioimisesta.

92 §

Altistusolosuhteiden tarkkailu ja henkilökohtainen annostarkkailu

Altistusolosuhteita on säännöllisesti tarkkailtava valvonta- ja tarkkailualueella.

Tarkkailulla on voitava:

- 1) todeta, että työntekijät on luokiteltu oikein;
- 2) määrittää työntekijöihin kohdistuva säteilyaltistus;
- 3) viivytyksettä havaita ennalta arvaamattomat poikkeamat työperäiseen altistukseen vaikuttavissa teki-
jöissä.

Lisäksi luokkaan A kuuluville säteilytyöntekijöille on järjestettävä henkilökohtainen annostarkkailu. Henkilökohtaisen annostarkkailun on perustuttava annosmittauspalvelun suorittamiin henkilökohtaisiin mittauksiin. Mittaukset on tehtävä yhden kuukauden jaksoissa tai työskentelyjaksolta, jos työskentelyaika on kuukauden mittausjaksoa lyhyempi.

Altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun tulokset on kirjattava ja niitä on seurattava säännöllisesti työperäistä altistusta koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun tulosten kirjaamisesta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun järjestämisestä työpaikalla sekä henkilökohtaisen säteilyannoksen määrittämisestä altistusolosuhteiden tarkkailun tulosten perusteella.

101 §

Tietojen toimittaminen työntekijöiden annosrekisteriin

Työntekijöiden annosrekisteriin on säännöllisesti toimitettava luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden henkilökohtaisesta annostarkkailusta 20 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Jos altistusolosuhteiden tarkkailu on tehty annosmittauspalvelun suorittamana luokkaan B kuuluvien säteilytyöntekijöiden henkilökohtaisena annostarkkailuna, työntekijöiden annosrekisteriin on toimitettava säännöllisesti 1 momentissa tarkoitettut tiedot myös luokkaan B kuuluvien työntekijöiden osalta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkempia määräyksiä tietojen toimittamisesta annosrekisteriin.

131 §

Toimet säteilyturvallisuuspoikkeaman jälkeen

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuuspoikkeama sekä sen syyt ja aiheutuneet altistukset selvitetään. Säteilyturvallisuuspoikkeamista ja niiden selvityksistä ja selvitysten tuloksista on pidettävä kirjaa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava säteilyturvallisuuspoikkeaman johdosta tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta, joilla estetään samankaltaiset tapahtumat.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle säteilyturvallisuuspoikkeaman selvitysten tuloksista ja korjaavista toimenpiteistä.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle yhteenvetotietoja muista kuin 130 §:n 2 momentissa tarkoitetuista säteilytoimintaan liittyvistä säteilyturvallisuuspoikkeamista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkemmat määräykset säteilyturvallisuuspoikkeamien selvityksistä ja kirjattavien tietojen sisällöstä sekä ilmoitusten sisällöstä ja tekemisestä.

Liite 2 Lausuntopyyntöt

Määräyksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

Borealis Polymers Oy
Dekra Industrial Oy
Doseco Oy
Elinkeinoelämän keskusliitto
Fortum Power and Heat Oy
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Helsingin Yliopisto, Fysiikan laitos
Helsingin Yliopisto, Kemian laitos
Inspecta Oy
Itä-Suomen yliopisto, Lääketieteen laitos
Jyväskylän yliopisto, Fysiikan laitos
Keski-Suomen Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Lääketieteellinen Radioisotooppiyhdistys ry
MAP Medical Technologies Oy
Metropolia Ammattikorkeakoulu, Radiografia ja sädehoito
Oulun ammattikorkeakoulu, Radiografia ja sädehoito
Oy Indmeas Industrial Measurements Ab
Pirkanmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pohjois-Savon Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
POHTO Oy
Sairaalfysiikot ry
Sisäministeriö
SSAB Europe Oy
STM, Hyvinvointi- ja palveluosasto
STM, Työ- ja tasa-arvo-osasto
Suomen Kardiologinen Seura ry
Suomen Onkologiyhdistys ry
Suomen Radiologiyhdistys

17.12.2020

Suomen Röntgenhoitajaliitto ry
Säteilyturvallisuusneuvottelukunta
TEM
Teollisuuden Voima Oyj
Tietosuojavaltuutettu
UPM-Kymmene Oyj
Valmet Automation Oy
Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä
Åbo Akademi